

Коренської С. А.

Донецький державний університет внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОД

У статті досліджено зміст поняття досудового розслідування дорожньо-транспортних пригод як самостійного різновиду досудової кримінальної процесуальної діяльності. Обґрунтовано, що загальне тлумачення досудового розслідування не дозволяє врахувати специфіку кримінального провадження щодо вчинення дорожньо-транспортних пригод, що зумовлює необхідність виокремлення притаманних для нього характеристик. Вказано, що досудове розслідування дорожньо-транспортних пригод охоплює врегульовану законом діяльність органів досудового розслідування, спрямовану на пізнання обставин події шляхом використання пізнавальних засобів, передбачених КПК України. Звернуто увагу, що шляхом дотримання процесуальної форми забезпечується дотримання прав і законних інтересів учасників провадження, процес доказування та реальна можливість пізнання обставин кримінального правопорушення. Доведено, що ефективність такої діяльності залежить від спеціальної компетентності слідчого та прокурора, тобто від належного застосування принципу спеціалізації, що забезпечує якість пізнавальної діяльності. Констатовано, що досудове розслідування дорожньо-транспортних пригод повинно здійснюватися у законний і правомірний спосіб, що передбачає не лише відповідність вимогам кримінального процесуального законодавства, але й дотримання прав і свобод людини. Зазначено, що характерною рисою досудового кримінального провадження щодо дорожньо-транспортних пригод є широке використання спеціальних знань та залучення обізнаних осіб, що зумовлено складністю реконструкції механізму кримінального правопорушення і потребою у проведенні численних експертиз. Наголошено, що визначальним результатом досудового розслідування дорожньо-транспортних пригод є викриття винної особи, що корелює із завданнями кримінального провадження та зумовлює необхідність формування науково обґрунтованої дефініції досліджуваного поняття. Підсумовано, що розглянуті ознаки повинні бути відображені у межах єдиного науково обґрунтованого поняття досудового розслідування ДТП.

Ключові слова: дорожньо-транспортна пригода, досудове розслідування, кримінальне провадження, кримінальне процесуальне пізнання, поняття, правомірність, спеціальні знання.

Постановка проблеми. Кримінальні правопорушення, вчинені унаслідок дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП) характеризуються низкою специфічних рис, що безпосередньо впливають на перебіг досудового етапу кримінального провадження. У кримінальній процесуальній площині ця специфіка виявляється в особливостях проведення слідчих (розшукових) дій, необхідності оперативного призначення та проведення судових експертиз, особливостях застосування запобіжних заходів тощо. Сукупність таких характеристик дозволяє відокремити спрямованість досудового розслідування ДТП від інших категорій кримінальних проваджень. Однак відмінні риси та істотні ознаки не можуть залишатися розпорошеними та мати формальне значення. Вони повинні

бути впорядкованими у межах єдиного поняття, яке б відображало внутрішній зміст досудового розслідування ДТП. Разом з тим, виокремлення й обґрунтування характерних для досудового розслідування ДТП ознак є необхідною передумовою для визначення його дефініції. Змістовне наповнення досліджуваного поняття дозволить не лише глибше зрозуміти кримінальні процесуальні аспекти розслідування ДТП, а й створити підґрунтя для подальших наукових пошуків, зокрема щодо визначення критеріїв його ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У межах більшості наукових напрацювань, присвячених методиці розслідування дорожньо-транспортних пригод, відсутнє усталене розуміння поняття досудового розслідування ДТП. Це пояс-

нюється тим, що вчені, зокрема М. В. Даньшин, В. І. Дячук, Д. О. Карпенко, В. В. Коломієць, В. Ю. Крупей, О. П. Макарова, Г. С. Стаскевич, А. М. Тимчишин, А. О. Чичиркін та інші, здебільшого зосереджують увагу на криміналістичних аспектах діяльності слідчого при розслідуванні ДТП, досліджуючи типові слідчі ситуації, організацію та планування розслідування, застосування тактичних прийомів і тактики використання спеціальних знань тощо. Варто зауважити, що з огляду на специфіку кримінальних правопорушень, вчинених внаслідок ДТП, криміналістичне спрямування досліджень щодо проведення досудового слідства є цілком закономірним, однак вони дещо обмежують можливість змістовного розуміння поняття досудового розслідування ДТП саме у кримінальному процесуальному вимірі.

Постановка завдання. Метою статті є розкриття змісту поняття досудового розслідування дорожньо-транспортних пригод шляхом виокремлення та обґрунтування його істотних ознак.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах розслідування кримінальних правопорушень проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, розуміння досудового розслідування ДТП залишається фрагментарним і таким, що походить від більш ширшого терміну «досудове розслідування». Проте загальне тлумачення досліджуваного поняття призводить до нехтування тими особливостями кримінальної процесуальної діяльності, що виникають саме при розслідуванні ДТП, вирізняючи цей вид кримінальних проваджень від низки інших.

В кримінальному процесуальному вимірі під час розслідування ДТП існують відповідні особливості щодо проведення окремих слідчих (розшукових) дій. Наприклад, при огляді місця ДТП, на відміну від інших кримінальних правопорушень, виникають вагомі труднощі, пов'язані з невизнанням особи учасником огляду місця події, що призводить до неможливості ознайомитись зі змістом складеного протоколу огляду та власне складеної схеми ДТП, засвідчивши правильність фіксації результатів цієї слідчої (розшукової) дії [1, с. 112]. Серед іншого можуть виникати питання й щодо законності та правомірності застосування запобіжних заходів, зокрема процесуального затримання. На перший погляд, варто погодитись, що відповідно до ч. 2 ст. 12 КК України вчинення ДТП не є кримінальним проступком, оскільки передбачає штраф у розмірі більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [2]. Тому видається, що застосування про-

цесуального затримання в порядку ст. 208 КПК України є безсумнівним. Але, важливо звернути увагу, що санкція ч. 1 ст. 286 КК України не передбачає покарання у вигляді позбавлення волі, що робить затримання особи, винної у ДТП, неправомірним. Натомість, для розслідування ДТП законним та більш доречним є застосування положень ч. 6 ст. 237 КПК України щодо заборони будь-якій особі, в тому числі винній у вчиненні ДТП, залишати місце огляду до його закінчення [3]. Як слушно зауважують деякі науковці, що правова природа такої вимоги подібна до затримання, оскільки також передбачає процесуальний примус, що полягає в обмеженні права особи на свободу пересування через те, що вона вимушена залишатися поряд із слідчим у визначеному місці [4, с. 245–246]. Проте варто констатувати відмінність як щодо часу та способів утримання особи поряд із уповноваженою службовою особою, так і щодо правових наслідків зазначених процесуальних дій [5, с. 421; 6, с. 187; 7, с. 125–126]. Крім того не є поодинокими випадки щодо правомірності отримання пояснень та показань під час розслідування ДТП, проведення особистого обшуку, застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту тощо.

У своїй сукупності згадані особливості досудової кримінальної процесуальної діяльності не можуть залишатись осторонь внаслідок оперування загальним поняттям досудового слідства. Вони вимагають цілісного розуміння та якісного обґрунтування саме досудового розслідування ДТП. Водночас за правилами тлумачення понять необхідно запобігати зайвому перевантаженню обсягу дефініції, зробивши акцент на сутнісних ознаках та відмінних рисах від суміжних предметів і явищ [8, с. 118]. В цьому контексті доречно звернути увагу та більш детально розкрити зміст таких ознак досудового розслідування ДТП як:

1. Досудова кримінальна процесуальна діяльність.

У своїй основі перша ознака досудового розслідування ДТП полягає в тому, що досліджуване поняття фактично є різновидом досудової кримінальної процесуальної діяльності. Незалежно від особливостей механізму ДТП та складності провадження, встановлення обставин вчиненого кримінального правопорушення можливе виключно через застосування процесуальних інструментів, передбачених кримінальним процесуальним законом. Йдеться про те, що пізнання обставин ДТП можливе виключно через інструменти, які має у розпо-

рядженні слідчий, адже досудове розслідування є нормативно врегульованою діяльністю, що визначає способи виявлення, отримання, фіксації та вилучення доказів. Власне й сам процес доказування є стрижнем та серцем кримінальної процесуальної діяльності [9, с. 7]. З огляду на зазначене, специфіка ДТП лише підсилює увагу до суворого дотримання встановлених процедур проведення досудового слідства, оскільки слідова картина у таких справах є надзвичайно вразливою до знищення. Тому органи досудового розслідування спрямовують свою діяльність на пізнання обставин учиненого ДТП шляхом застосування закріплених у КПК України процесуальних засобів. До таких процесуальних засобів, як правило вчені, відносять слідчі (розшукові) дії, а також інші процесуальні дії, визначені ч. 2 ст. 93 КПК України [10, с. 51].

Таким чином, досудове розслідування ДТП невід'ємно пов'язане з кримінальною процесуальною діяльністю та процесом пізнання обставин вчиненого ДТП, а його специфіка лише деталізує й ускладнює загальну модель досудового розслідування, не змінюючи його природи. Саме шляхом дотримання процесуальної форми забезпечується дотримання прав і законних інтересів учасників провадження, процес доказування та реальна можливість пізнання обставин кримінального правопорушення. Без здійснення врегульованої кримінальним процесуальним законом кримінальної процесуальної діяльності розслідування ДТП не може набути юридичної значущості та не здатне реалізувати своє призначення у системі кримінального правосуддя.

2. Здійснюється спеціальними суб'єктами.

Наступною характерною рисою досудового розслідування ДТП є те, що його здійснення покладається на спеціальних суб'єктів, наділених відповідними повноваженнями та професійною компетентністю. Щодо цього слушною є думка О. В. Ковальнової, що в межах досудового слідства процес пізнання не є довільною або загальнодоступною діяльністю, оскільки воно здійснюється лише суб'єктами, спеціально уповноваженими державою на встановлення істини у кримінальному провадженні [11, с. 172]. Саме тому досудове розслідування ДТП, як і будь-якого іншого кримінального правопорушення, проводиться органами досудового розслідування в особі слідчого та під процесуальним керівництвом прокурора у відповідності до положень кримінального процесуального закону. Проте формальна наявність

повноважень не гарантує ефективності досудового розслідування ДТП, адже вирішального значення набуває саме фахова компетентність зазначених суб'єктів.

Розслідування ДТП характеризується високою технічною складністю, необхідністю знання фізичних явищ щодо механізму утворення слідів, закономірностей розвитку ДТП, можливих моделей поведінки учасників дорожнього руху, розуміння ролі та значення техніко-криміналістичного забезпечення досудового розслідування. Тому цілком обґрунтованою є позиція Д. В. Сімоновича, який наголошує на необхідності законодавчого закріплення спеціалізації слідчих та прокурорів [12, с. 29]. Хоча повноваження слідчих є єдиними для всіх категорій кримінальних правопорушень, зміст їх діяльності в різних сферах істотно відрізняється, що потребує відповідної професійної підготовки та здатності орієнтуватися у специфіці тієї чи іншої галузі. Власне щодо фахової компетентності органів прокуратури, справедливою є думка Ю. А. Єременко, який підкреслює, що ефективність процесуального керівництва залежить від наявності спеціалізації прокурора, тобто концентрації певних знань і навичок на конкретному напрямі кримінального провадження [13, с. 40]. Подібні підходи підтримуються й іншими дослідниками, які вказують на необхідність дотримання принципу спеціалізації як слідчого, так і прокурора під час призначення процесуального керівника у справах певної категорії злочинів [14, с. 143; 15, с. 89]. Такий підхід забезпечує ефективність пізнавальної діяльності, спрямованої на встановлення обставин ДТП, сприяє своєчасному проведенню першочергових слідчих (розшукових) дій і прийняттю обґрунтованих процесуальних рішень.

З огляду на технічну специфіку ДТП, обсяг спеціальних знань, необхідних для реконструкції події, та підвищену складність доказування у цій категорії кримінальних правопорушень, цілком логічним є висновок про те, що досудовим розслідуванням ДТП повинні займатися окремі слідчі та прокурори, які спеціалізуються на зазначеній категорії проваджень. Такий підхід може бути реалізований за аналогією із практикою окремих слідчих у справах неповнолітніх чи розслідуванні організованої злочинності. Таким чином, наявність спеціальних суб'єктів, які володіють необхідними знаннями та професійною підготовкою, є важливою ознакою досудового розслідування ДТП і має розглядатися як суттєва умова підвищення ефективності кримінального провадження.

3. Законний та правомірний спосіб.

Наступною властивістю досудового розслідування ДТП є те, що кримінальна процесуальна діяльність, спрямована на встановлення обставин вчинення ДТП, здійснюється виключно у законний та правомірний спосіб. Законність і правомірність виступають взаємопов'язаними, але не тотожними категоріями, кожен із яких має самостійне змістове навантаження та впливає на ефективність кримінальної процесуальної діяльності в цілому. Законний спосіб проведення досудового розслідування ДТП передбачає суворе дотримання вимог кримінального процесуального законодавства. Законність забезпечує належну процесуальну форму, без якої отримані фактичні дані не можуть бути доказами, а сама діяльність органів досудового розслідування втрачає правову визначеність. Водночас правомірний спосіб передбачає не тільки формальну відповідність дій закону, але й те, що сам закон і практика його застосування не повинні порушувати права, свободи й законні інтереси людини. Правомірність кримінальної процесуальної діяльності ґрунтується на дотриманні принципу верховенства права. Відповідною, як зазначає О. І. Котюк, кожна слідча (розшукова) дія може вважатися проведеною з урахуванням принципу правомірності за умови дотриманням не тільки кримінального процесуального законодавства, а й загально визначених прав, свобод і законних інтересів людини [16, с. 120]. Також справедливою є думка О. А. Лучко, що процесуальна дія окрім своєї спрямованості на отримання відомостей про вчинене кримінальне правопорушення повинна бути правомірною, не порушувати, а відповідати змісту прав і свобод людини [17, с. 32]. Тобто правова природа правомірності потребує, щоб кожне втручання в права людини було необхідним, пропорційним і чітко обґрунтованим, а не здійснювалося свавільно без достатніх на те підстав.

Показовим може бути приклад, наведений Т. О. Лоскутовим. Автор у своїй роботі приводить ситуацію, яка трапилась у практичній діяльності одного зі слідчих підрозділів за лінією розслідування злочинів, пов'язаних з дорожньо-транспортними пригодами. Один зі слідчих вказаного підрозділу затримав особу за підозрою у вчиненні необережного злочину, санкцією якого не передбачалась можливість застосування покарання у вигляді позбавлення свободи (ч. 1 ст. 286 КК). Тим самим слідчий неспіврозмірно обмежив право людини на свободу і особисту недоторканність [18, с. 181]. Таким чином, затримання у поді-

бних ситуаціях не узгоджується з вимогами ст. 208 КПК України, а тому є незаконним і не відповідає критерію правомірності, оскільки безпідставно обмежує право людини на свободу та вільне пересування, не відповідає меті кримінального провадження та не є пропорційним втручанням.

Схожі порушення можуть виникнути під час проведення обшуку транспортного засобу та особистого обшуку особи, якщо такі процесуальні дії проводяться без достатніх підстав. Це пов'язано з тим, що обшук за своєю спрямованістю обмежує право особи на мирне володіння майном та право на особисту недоторканність [19, с. 348]. Тому обшук транспортного засобу або особистий обшук особи можуть бути здійснені тільки в порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законом.

Європейський суд з прав людини у своїй практиці неодноразово підкреслював, що правомірність кримінальної процесуальної діяльності має бути оцінена крізь призму принципу верховенства права та міжнародних стандартів, які вимагають, щоб будь-яке втручання органів держави було не лише законним у формальному розумінні, а й необхідним, пропорційним і передбачуваним. Крім того окремі процесуальні дії можуть бути визнані неправомірними, коли вони порушують фундаментальні права людини, навіть за умови їх здійснення відповідно до вимог національного законодавства [20; 21]. Враховуючи зазначене, законність і правомірність кримінальної процесуальної діяльності є фундаментальними ознаками досудового розслідування ДТП, що визначають межі втручання у права та свободи особи та відповідність процесуальних дій завданням кримінального провадження.

4. Залучення обізнаних осіб та використання спеціальних знань.

Наступною визначальною рисою досудового розслідування ДТП є залучення обізнаних осіб та широке використання спеціальних знань, без яких пізнання механізму ДТП значно ускладнюється. У наукових дослідженнях неодноразово підкреслено, що природа ДТП передбачає складний причинно-наслідковий зв'язок між поведінкою учасників дорожнього руху, технічним станом транспортних засобів, дорожніми умовами, фізичними закономірностями переміщення предметів у просторі тощо [22, с. 34; 23, с. 42]. Внаслідок цього, як зауважують науковці, пояснити механізм утворення слідів можливо лише за умови володіння ґрунтовними знаннями з різних галузей, зокрема фізики, хімії, математики,

медицини, психології та інших наук [24, с. 4]. Без залучення фахівців повною мірою встановити всі обставини події та реконструювати механізм ДТП майже неможливо.

Як зазначає Д. В. Юзефович, використання спеціальних знань у кримінальному провадженні за фактами ДТП відбувається у двох основних формах. По-перше, це участь спеціаліста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій (наприклад, огляду місця події). У таких випадках спеціаліст застосовує технічні засоби, надає рекомендації, допомагає з вилученням слідів, складенням схем тощо. По-друге, це призначення та проведення експертизи, коли встановлення обставин можливе лише шляхом спеціального дослідження, наприклад за допомогою призначення автотехнічної, трасологічної, товарознавчої та інших експертиз [25, с. 231–232].

Варто зазначити, що спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації під час досудового розслідування та судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань (ст. 71 КПК України) [3]. Функції спеціаліста зводяться до технічної допомоги слідчому, застосування спеціальних засобів, надання консультацій, що не є процесуальним джерелом доказів, а лише мають допоміжний характер і слугують орієнтиром у здійсненні пізнавальної діяльності. На відміну від спеціаліста, експерт володіє спеціальними знаннями у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо, на підставі яких проводить відповідні дослідження з наданням експертного висновку з питань, які були предметом дослідження. У більшості проваджень за фактами ДТП призначаються такі види експертиз, як автотехнічна експертиза, спрямована на з'ясування технічних причин пригоди, швидкості руху транспортних засобів, можливості уникнення зіткнення та інших параметрів взаємодії автомобілів у дорожній обстановці. Не менш важливою є судово-медична експертиза, яка дозволяє встановити характер, механізм та давність ушкоджень, а також визначити причинний зв'язок між отриманими травмами та діями учасників ДТП. Окрім цього, для потреб кримінального провадження нерідко призначаються експертизи волокон і волокнистих матеріалів, лакофарбових матеріалів та покриттів, що мають ключове значення для ідентифікації транспортних засобів, що зіткнулися, або встановлення контакту між автомобілем та пішоходом. Засто-

сується також автотоварознавча експертиза, покликана визначити розмір матеріальної шкоди, завданої пошкодженням транспортного засобу. Особливу роль у кримінальних провадженнях про ДТП відіграють комплексні експертизи, зокрема транспортно-трасологічна експертиза слідів і пошкоджень транспортних засобів, що дає змогу визначити механізм утворення пошкоджень, їх взаємне розташування, напрямок та силу дії під час зіткнення [23, с. 42].

З огляду на зазначене, потреба у взаємодії слідчого зі спеціалістами та експертами у межах досудового кримінального провадження є доволі характерним явищем під час розслідування ДТП. Залучення обізнаних осіб є важливим аспектом кримінальної процесуальної діяльності, що властивий для розслідування кримінальних правопорушень, вчинених внаслідок ДТП, оскільки забезпечує наукову обґрунтованість, точність і достовірність реконструкції механізму події, сприяючи всебічному, повному та неупередженому дослідженню обставин, що потребують доказування у цій категорії проваджень.

5. Викриття винної особи у вчиненні ДТП.

Вирішальною ознакою досудового розслідування ДТП є викриття винної особи у вчиненні кримінального правопорушення, що становить головний результат досудової пізнавальної діяльності. У науковій літературі неодноразово наголошується, що підсумком врегульованої законом кримінальної процесуальної діяльності органів дізнання, досудового слідства і прокуратури є саме встановлення та викриття (причетності) осіб, винних у вчиненні кримінального правопорушення [26, с. 256; 27, с. 14; 28, с. 26, 54, 61]. Крім того встановлення винуватих у вчиненні кримінального правопорушення становить одне із завдань кримінального провадження в контексті ст. 2 КПК України.

Враховуючи, що механізм ДТП обумовлений багатofакторністю ситуацій і формується під впливом широкого комплексу змінних, на відміну від багатьох інших видів кримінальних правопорушень, то встановлення винуватої особи може бути значно ускладненим. Зокрема, для встановлення винуватого потрібно реконструювати механізм ДТП, зважаючи на дорожню обстановку, наявність або відсутність дорожніх знаків, особливості розмітки, стан дорожнього покриття, видимість, погодні умови, технічний стан транспортних засобів, швидкість руху, поведінку учасників дорожнього руху та інші фактори. Встановлення винуватості у справах про ДТП не зводиться до

банального визначення, хто був водієм. Навпаки, вирішальним є з'ясування того, чи порушив конкретний учасник дорожнього руху встановлені правила, чи перебували його дії у причинному зв'язку з настанням негативних наслідків, чи міг він об'єктивно запобігти настанню таких наслідків тощо. Саме тому у провадженнях щодо ДТП важлива роль відводиться використанню спеціальних знань, що дозволяє об'єктивно оцінити ситуацію та визначити, дії якого учасника спричинили ті чи інші наслідки. Таким чином, викриття винуватої особи є обов'язковим елементом, без якого діяльність органів досудового розслідування втрачає своє цільове призначення. Швидке встановлення винуватої особи у вчиненні ДТП визначає результативність досудового розслідування і забезпечує реалізацію завдань кримінального провадження.

Розглянуті характерні риси досудового розслідування ДТП у своїй сукупності формують сис-

темний підхід до розуміння його змісту. Кожна з них відображає специфіку цієї категорії проваджень та визначає їх відмінність від досудової пізнавальної діяльності щодо інших видів кримінальних правопорушень. Тому зазначені ознаки повинні бути відображені у межах єдиного науково обґрунтованого поняття досудового розслідування ДТП.

Висновки. Досудове розслідування дорожньо-транспортної пригоди – це досудова кримінальна процесуальна діяльність, що здійснюється спеціальними суб'єктами у законний та правомірний спосіб, переважно із залученням обізнаних осіб та використанням спеціальних знань, змістом якої є отримання доказової інформації (кримінальне процесуальне пізнання) щодо викриття винної особи у вчиненні кримінального правопорушення внаслідок дорожньо-транспортної пригоди.

Список літератури:

1. Коренської С. А. Проблемні аспекти здійснення огляду місця події під час розслідування дорожньо-транспортних пригод. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право.* 2024. Вип. 85. Ч. 4. С. 111–117.
2. Кримінальний кодекс України. Закон № 2341-III від 05.04.2001 р. *Відомості Верховної Ради України.* № 25-26, ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 05.12.2025).
3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Голос України.* 2012. №№ 90-91. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/print#n2001> (дата звернення 05.12.2025).
4. Лоскутов Т. О. Окремі проблемні питання кримінального процесуального затримання. *Кримінальна юстиція в Україні: реалії та перспективи: матеріали круглого столу (м. Львів, 11 червня 2021 року).* Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 244–246.
5. Ошедша А. Д. Деякі аспекти початку перебігу строку кримінального процесуального затримання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2025. Вип. 89. Ч. 3. С. 416–422.
6. Потоцький М. М. Затримання особи за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення: дис. ... докт. філософії. Кропивницький. 2022. 275 с.
7. Куковська Є. П. Обмеження та порушення права на свободу під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій. *Реалізація прав людини у діяльності правоохоронних органів в умовах окупації українських територій: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 30 вересня 2022 року).* Кривий Ріг: ДонДУВС, 2022. С. 124–127.
8. Лазарєв В. В. Тлумачення юридичної термінології Конституційним Судом України. *Право і Безпека.* 2020. № 4. С. 116–121. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2020.4.18>
9. Карабут Л. В. Щодо формування доказів під час досудової кримінальної процесуальної діяльності за новим КПК. *Часопис Національного університету «Острозька академія».* Серія «Право». 2012. № 1(5). С. 1–13. URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n1/12klvzkn.pdf> (дата звернення 05.12.2025).
10. Барган С. С. Правомірність отримання доказів шляхом реалізації процесуальних засобів пізнавальної діяльності слідчого. *Європейські Перспективи.* 2024. № 2. С. 48–53.
11. Ковальова О. В. Інформаційно-пізнавальна складова досудового розслідування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція.* 2020. № 45. С. 172–175. DOI: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2020.45.36>
12. Сімонович Д. В. Доктринальні засади структури та системності кримінального процесу України: стадії та окремі провадження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків. 2017. 42 с.
13. Єременко Ю. А. Правові та організаційні основи спеціалізації органів прокуратури в Україні : дис. ... канд. юрид. наук. Київ. 2019. 216 с.
14. Фурсов Д. Ю. Співвідношення прокурорського нагляду, відомчого та судового контролю за законністю досудового розслідування кримінальних правопорушень проти безпеки дорожнього руху. *Науковий*

вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2019. № 41. Т. 2. С. 142–146. DOI: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2019.41-2.32>

15. Павловський В. В. Загальні положення досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук. Київ. 2016. 246 с.
16. Котюк О. І. Правомірність слідчих дій: умови визначення та засоби забезпечення: дис. ... канд. юрид. наук. Київ. 2013. 234 с.
17. Лучко О. А. Огляд у кримінальному досудовому провадженні: дис. ... канд. юрид. наук. Маріуполь, 2021. 269 с.
18. Лоскутов Т. О. Предмет правового регулювання у кримінальному процесі: дис. ... д-ра юрид. наук. Київ. 2016. 445 с.
19. Маркелова В. М. Обмеження права власності у результаті обшуку: теорія та практика. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2023. № 5. С. 348–352. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-5/86>
20. Case of Jalloh v. Germany. № 54810/00. 11.07.2006. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-76307%22%5D%7D> (дата звернення 05.12.2025).
21. Case of Tlashadze and Kakashvili v. Georgia. № 41674/10. 25.03.2021. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-208752%22%5D%7D> (дата звернення 05.12.2025).
22. Коломієць В. В. Обстановка як елемент криміналістичної характеристики порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика.* 2022. № 2(4). С. 33–36.
23. Чичиркін А. О. Взаємодія слідчого з експертними підрозділами під час розслідування порушень правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту: дис. ... канд. юрид. наук. Київ. 2021. 268 с.
24. Дячук В. І., Климчук М. П., Губська О. А. Використання спеціальних знань при розслідуванні дорожньо-транспортних пригод: монографія. Київ, 2012. 220 с.
25. Юзефович Д. В. Особливості взаємодії слідчого зі спеціалістами (експертами) при розслідуванні дорожньо-транспортних пригод. *Транспортна безпека: правові та організаційні аспекти: матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 19 листопада 2021 року).* Кривий Ріг. 2021. С. 231–234.
26. Тищенко В. В. Розкриття злочинів як пізнавальна діяльність і основне завдання розслідування. *Наукові праці Національного університету Одеська юридична академія.* 2013. № 13. С. 252–259.
27. Слінько С. В. Теорія і практика досудового розслідування: генезис та перспективи реформування: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Дніпропетровськ. 2010. 42 с.
28. Лоскутов Т. О. Кримінальне переслідування, здійснюване слідчим: дис... канд. юрид. наук. Дніпропетровськ, 2010. 204 с.

Korensky S. A. THE CONCEPT OF PRE-JUDICIAL INVESTIGATION OF ROAD ACCIDENTS

The article examines the concept of pre-trial investigation of traffic accidents as a separate type of pre-trial criminal procedural activity. It is argued that the general interpretation of pre-trial investigation does not allow for the specifics of criminal proceedings concerning traffic accidents to be taken into account, which necessitates the identification of characteristics specific to such proceedings. It is indicated that pre-trial investigation of road traffic accidents covers the activities of pre-trial investigation bodies regulated by law, aimed at ascertaining the circumstances of the incident through the use of investigative means provided for by the CPC of Ukraine. It is noted that compliance with procedural form ensures the observance of the rights and legitimate interests of participants in the proceedings, the process of evidence gathering, and the real possibility of ascertaining the circumstances of a criminal offense. It has been proven that the effectiveness of such activities depends on the special competence of the investigator and prosecutor, i.e., on the proper application of the principle of specialization, which ensures the quality of investigative activities. It is stated that the pre-trial investigation of road traffic accidents must be carried out in a lawful and legitimate manner, which requires not only compliance with the requirements of criminal procedural law, but also respect for human rights and freedoms. It is noted that a characteristic feature of pre-trial criminal proceedings in traffic accidents is the extensive use of special knowledge and the involvement of knowledgeable persons, which is due to the complexity of reconstructing the mechanism of a criminal offense and the need to conduct numerous expert examinations. It is emphasized that the decisive result of a pre-trial investigation of road traffic accidents is the exposure of the guilty person, which correlates with the tasks of criminal proceedings and necessitates the formation of a scientifically sound definition of the concept under study. It is concluded

that the characteristics considered should be reflected within a single scientifically sound concept of pre-trial investigation of traffic accidents.

Key words: *road accident, pre-trial investigation, criminal proceedings, criminal procedural knowledge, concept, legality, special knowledge.*

Дата першого надходження статті до видання: 11.12.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.12.2025

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.12.2025